Број 183. У Новом Саду, у петак 17. августа 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Појединн вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, де је Мијетићева штампарија у главној ул. бр. 2.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Појединн вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Румунска најезда на српске манастире.

За који дан састаје се саборски дбор у Карловци, највише тога ради, што су Румуни поново покренули парницу због манастира. Поводом ове нове тужбе дредио је будимпештански кр. судбени сто као делегован суд рочиште ради прихвата парнице на дан 7 септембра о. г. по новом.

Већ од дужег времена избијала је у јавности вест, да Румуни изнова покрећу парницу и доиста су ову 14. јула о г. под бројем 31844. и поднели.

У тој својој тужби приказују Румуни своју тражбину у врло занимљивом облику. Не би човек мислио, да је то једна збиљна тужба, већ би држао, да је то једна прича, једна бајка, каквих је пуно у свију народа.

Та бајка испреда се по извесном калупу а по свему судећи тај је калуп сковао и опет на жалост неко са српске стране, што ћемо на крају и доказати.

У овој тужби полази се са тог становишта, да су православни Румуни у Банату (у који торонталску, тамишку и крашовско северинску жупанију рачунају) били већ за време доласка Мађара у Угарској насељени, те да су их Мађари овде тако рећи затекли. За доказ ове своје тврдње позива се тужба на то, да је ова чињеница у повесници као доказана усвојена, што међутим није истина, јер за време турске најезде на Угарску у самом Банату једва је и било насељеног народа, пошто су ти крајеви као мочарни непогодни били за насеобине

Према овоме у историји Угарске нема доказа, да је румунски народ пре турске навале на Угарску у великим масама у Банату живео, што ћемо једним важним чином и расветлити.

Румуни узимају, да су они још пре насеобе српског народа под патријархом Чарнојевићем имали своје цркве, манастире и да су наши митрополити на то тово дошли у толико, што су им аустријски ћесари предали привремену власт над васколиким народом румунским На овај начин доказују црквену заједницу румунског народа са српском црквом, која је постојала све до г. 1864., када је владарским декретом изречена деоба ових двеју цркава на две равноправне митрополије.

На овоме декрету заснивају Румуни своје право на деобу тиме, што кажу, да је овим декретом изречено у начелу како право на деобу заједничког иметка у мешовитим општинама, тако и у манастирима, који међутим нису мешовити признати Наглашују, како је овим краљевским декретом српска црква била упућена, да приступи мирном поравнању. У истини ово се 1864. године — на жалост — и догодило, када су Румуни нашим великодушијем путем овог мирног поравнања добили и у новцу и у покретном и непокретном имању веома много, јер све цркве, које православни Румуни данас имају, постале су тек од времена, како су се Срби у ове крајеве доселили, дакле под управом српских митрополита и патријарха. Не могу Румуни ни један жив доказ извети, да у Банату имају макар једну само цркву, која би била сазидана још пре, него што су се Срби у ове крајеве доселили, а то је један доказ, да су се Румуни у Банат тек после оног времена, када су Турци из Угарске сасвим потиснути били, доселили и настанили. Нити су Румуни пре тога у Банату живели, нити су своје цркве и свештенике, најмање пак својих манастира имали, што ће се историјом Баната несумњиво и доказати.

На овако лажан начин приказују Румуни своје право на неку црквено имовну заједницу у карловачкој митрополији, немајући за своју тврдњу као подлогу ништа друго, до ли једну — голу причу!

Јест! На овај начин утврђују Румуни своје право на заједницу, до које никад ни једним владарским или другим којим актом није дошло, већ су се Румуни услед прелаза њиховог епископата на унију 1698. год. просто ушуњали у нашу митрополију оставши обезглављени на милост и немилост и српска јерархија само из милосрђа примила их је у своје крило.

Може се рећи, да до 1864 године српски народ нигде није признао Румунима право на црквену заједницу, нити је смело и требало дозволити, да се румунска митрополија из крила карловачке митрополије образује Но што је то тако учињено, има се приписати тадањим приликама Данас се то види, како је то једна грдна самообмана била.

И тако на некакав начин скрпиш Румуни некакву нагодбу на заједницу. Но та заједница изрично је утврђена само у општинама, које су мешовитим прогласшене.

Али има још општина, које нису биле мешовите, на чије имање Румуни нису ни смели стављати своје захтеве. Тако су дакле и манастири као **немешовити** узети О њима у овој нагодби од 1864. нема ни спомена и то је једна важна околност, која се код решавања овог спора не може никако превидети.

Изгледа, да се и сами Румуни ове важне околности највише прибојавају, те за то у својој тужби упрепе свој прст и на једну другу страну. На ту их је страну др. Полит одвео. Зато, што у околици манастира Ходоша Бездина, Св Ђурђа, Месића, Златице, Базијаша и Војловице у претежној већини Румуни живе мора се признати претежни карактер румунски над овим манастирима. Тако умују наша „браћа“ Румуни по рецепту дра Полита Гучињеницу подупиру још нарочито тиме, што по њиховом мишљењу манастири и то је у служби православне цркве, као такви допуњују црквену организацију православне цркве, у сврху ове организације постали су и подигнути су ови манастири у најстаријим временима, у овоме своју седу јединствене православне цркве, којој су до уније припадали Срби, Румуни и Русини, а од уније Срби и Румуни, све док се није карловачка митрополија правно организовала па је сав православан живаљ привремено потпао под управу српске патријаршије и митрополије карловачке.

Тим чином по назору Румуна дошло је до заједничких црквених установа, а тако ни манастири никад нису могли изгубити обележје заједнице, пошто на исте манастире, који су се у овим крајевима још пре постанка карловачке митрополије

ПОДЛИСТАК.

САМОЈЕДИ.

Цртица А. Берса.

Четрдесетих година прошлога века учени свет занимао се са Самоједима. После тога за пола века заборавља цео свет на ове бедне људе, које је судбина, ваљда због тешких грехова, бацила далеко на сурови север. Данас и опет учени људи много испитују север, те ћемо и ми у овој цртици рећи коју о Самоједима, по најновијим белешкама путника по северу.

Тешко, врло тешко је путовати по северу, по тундри *) домовини Самоједа. Тамо нема никаквих путева, управо она је непроходљива и без путевођа, Самоједа, који изврсно познаје тундру, путник залута врло лако и тамо и пропадне. Путовати се може једино на саоницама, у које прежу северске јелене. Обично се путује у каравану, четир до пет саоница т. зв. тројке, а караваном управља вешт Самојед, у чије саонице је упрегнут јелен мужак, као предњак. Са обе стране каравана трче млади јелени поред својих матера, непрестано лупкарајући папцима. Караван прелази тако дуљину од 18—25 врста, затим се одмара и ноћива. Обично ноћива тамо где има хране за јелене да би се могли напасти.

Занимљиве су белешке једнога свештеника у Пустозерску (на Печори). Ово село има 25 домова са 135 душа. Овај свештеник бележио је кретање барометра годинама тако на пр. 1891. год. маја месеца беше мраз од 12 до 15° R. средња температура најтоплијег летњег месеца беше 8° R. 1892. год. од 8. јуна до 26. септембра било је 19 ведрих дана, 28 облачних и хладних, 49 кишовитих и 9 са снегом. Кад је тако време у летњим месецима, какво је тек у зиму?

Сама тундра је мочарна, влажна, непроходљива, на северном делу овде онде обрасла маховином и лишајима а на југу обрасла је шумом.

Самојед се брине само како ће нахранити себе и свога јелена, да не умре од глади. То је народ врло бедан и вредан сажаљења.

У целој северној Архангелској тундри (од Мезене до Урала) Самоједа нема много. По последњим белешкама има их свега око 5000 душа.

Самојед је по типу и расту своме сличан својој браћи монголима, ескимима, лопарима, све се те расе броје у монголско племе. Самоједи су малена раста, кривих ногу, велике главе, претињена носа, црне чекињасте косе и ретке кратке браде, која им доцкан избија. Очи су им монголског типа усне велике, дебеле и уздигнуте. Боја коже им је више мрка, болују зато од очију јер седе много на диму, бранећи се од силних комараца и других инсеката тамошњих. Зими кашљу сви, деца им јако умиру.

Самојед осећа се господарем у својој тундри. Када се љути, ноздрве му се шире а очи севају гневом. Радо слушају приче о Петрограду, о Москви, о ратовима, иду у госте својим суседима, имају своје особите напеве. Обично живе на обалама река и речица, којих је небројено у тундри. Осим гајења јелена баве се ловом и риболовом. У мору хватају тулене и делфине, убијају беле медведе, лисице, вукове а по рекама лове скупу рибу на пр. семгу. Одважнији одлазе на Колгуанска острва да лове лабудове, гуске и патке. Сви Самоједи су изврсни стрелци, пуцају још из кремењача. Зими лове врло вешто дивље јелене. Од биља нарочито једу црну јагоду, која тамо расте тако обилно, да је купе нарочитим грабљама.

Своје јелене Самојед никада не храни, јелени сами себи траже храну, а хране се белом маховином. Када започну јаке вејавице, Самоједи одлазе у шуме са својим стадима јелена, а у лето, када комарци стану нападати стадо, тада се опет враћају у отворену тундру, одакле их ветар и дим растерује.

Да ли се Самојед може назвати леђивцем

*) „Тундра“ се зове северни крај мочаран и обрастао маховином где живе Самоједи.

затекли, српска митрополија искључиво право није могла стећи.

На основу свега овог изводе Румуни, да су манастири само привремено подпали под карловачку митрополију, да су под истом све до 1864 године остали, а тада да су Румуни тражили, да им се осим Ходоша још и Бездин, Св Ђурађ и Месић преда већ и за то, што је у околини ових манастира румунски живаљ огромно претежнији над српским живљем.

Из свега се дакле види, да Румуни на то велику важност полажу, што манастири као црквене установе имају задатак, да верској настави и верској пропаганди служе, а без оваке једне важне установе са таквим јасним задатком румунска црква не може бити. И с тога полазећи са овог становишта сматрају, да је једнакост (паритет) српске и румунске цркве према манастирима у Банату несумњив. Исто тако сматрају да од шест манастира (нерачунајући у ове Ходош, који им је наводно већ припао) манастир Бездин, Св. Ђурађ и Месић имају при асти њима, Србима да остану пак Златица, Базијаш и Војловица са тог разлога, што у околини оних трију манастира живе скоро сами Румуни и што се ових шест манастира на други начин имовно не би могли на једнако поделити

Ето тако изгледа та тражбина румунска. И сад саборски одбор има у овој ствари да поступи ради одбране српских интереса.

Нема сумње да има много наше кривице, што Румуни данас смеју да устану са оваком тражбином. Видели су, да им је олако допао Ходош баш нехатом не само пређашњих саборских одбора већ понајвише скандалозним држањем тадашњег фишкала српских народних фондова, дра Полита, тог јединог човека који је смео и у јавности да проговори, како Румуни обзиром на непосредну близину њихову могу остваривати своје претензије на исте. Оно семе, које је он посејао, избијало је и српски народ има сад да понесе грдне терете, мора да сузбија ону навалу, која ће га врло великог напора стати, да је сузбије Колико муке, колико трзавица и колико трошка стаће ово све? У место да своје снаге уложимо на подизање и јачање морамо се ограничити на очајну одбрану

И још има људи, који не виде, колико је зла др. Полит српском народу нанео!

Саму пак тужбу румунске митрополије доносимо у целини у једном од идућих бројева, па онда рећи коју више о њој

#

Међународни социјалистички конгрес.

Међународни социјалистички конгрес, који се састао у Штутгарту радио је осам дана и одопомад се развијао. Конгрес је био врло добро посећен, јер се искупило било око девет ст тина само званичних изасланика, и то из свију крајева света

Расправљана су врло мн га питања, од којих ћемо истаћи само некоја: политику насеобина, усељавање и исељавање, положај женских и антимилитаризам. Св та питања била су прво претресана пред ужим одборима, ту је често долазило до живе расправе и противности у мишљењу, но на конгресу дошло је на крају до спразума и све је решено у духу социјалистичког начела.

У питању насеобина пала су у одбору врло разна мишљења Многи су истицали да је политика насеобина непотребна, рђава, други, односно већина, била је тог гледишта, да насељавање насеобина служи капитализму у ту сврху, да подјарми стране народе и државе и да ове исисава у корист извесне мањине. На послетку је створен заједнички предлог у којем се вели да се прецењује корист и потреба насеобина, да се осуђује данашњи начин насељавања, но с друге стране признаје, да би под социјалном владом имало моћ просвећивања

При питању о усељавању било је та кођер много мишљења Американци, којима је силно усељавање у њихове земље постало већ врло мучно тражили су да се усељавање ограничи, но остали су у мањини.

И питање о положају и праву женских изазвало је било врло занимљ ву расправу, која је тим значајнија, што је ово питање сад први пут расправљано и на социјалистичкој скупштини Једногласно је усвојен закључак да и женске имају право гласа при изборима. Уједно је изречено да је дужност сваке социјалистичке странке да поведе најодлучнију борбу, да и женске дођу до изборног права. Женским социјалистичким удружењима пак дужност ће бити, да у оним државама, где се радништво бори за најшире изборно право, да у корист те борбе, рада свом силом и маром, и неуморно.

У питању антимилитаризма (против војске) наишао је ф анцуски предлог на врло велик отпор, нарочито код немачких изасланика. Тај је предлог гласио, да радници са народним и међународн сним социјалистичким покретима спрече у свакој држави ратове, а ако се укаже потреба и устанком, војним штрајком и одрицањем послушности. Против тог предлога, кога је поднео Француз Херве, нарочито је оштро устао чувени немачки социјалиста Бебел и поднео у име немачких социјалиста посебни предлог. Било је и других разних предлога На крају су се ипак сложили у једном, који је и конгрес једног асно усвојио. Тај предлог гласи: Све социјалистичке странке имају да се боре против вођења ратова, одричући средства, која су за вођење рата потребна. Ако би рат ипак букнуо, социјалисте имају одмах на томе радити да се овај што пре сврши а нарочито свим силама на томе радити, да економску и политичку кризу, које наступе усљед рата, употребе да народ разбуде и заталасају и тиме што пре ускоре пропаст капиталистичке владавине. Као што се види овај предлог није тако безобзиран као Хервеов, али је ипак одлучан По себи се разуме, да ће извршење у данашњем времену највише зависити од развоја прилика и догађаја у појединим случајевима рата

Тамо-амо по „Србобрану“.

— Паби ци и сличаце. —

Загреб, 13. августа.

Циљ и средство! На нападаје франковачке е је најјача странка у опозицији (коју други воде за нос!) издала свој државноправни програм и Велику Хрватску, они одговарају: Није истина, речка је резолуција само средство да дођемо до циља т. ј. остварење програма од 1894! Дакле? Је ли дошло време циљу? Је ли „етапна политика“ Загорца, Харамбашића и осталих сазрела?

Quid ergo?

Главна је база речке резолуције савез с Мађарима против Бечa. Па пошто је кидањем с Мађарима raison d' etre речке резолуције изгубио своју праву боју, дакле пошто „средство“ није упалило, шта ће бити с „циљем?“

* * *

„Србобран“ хвали до небеса своје савезнике и пева Саламонове песме хрватској странци права која није насела — Пешти, као бајаги ми радикали. И док нама пориче патриотизам, не може да нахвали довољно своје савезнике хрватску странку права

Шта хоће ти савезници „Србобранови“? Како мисле о Србима?

У резолуцији са скупштине ове странке вели се: „Хрватска странка права, стојећи непоколебиво на свом темељном државо-правном програму од г 1894. (негација Срба и Велика Хрватска!) споразумно са браћом Хрватима и Словенцима (а где су Срби самосталци, њихови савезници и „равноправна“ браћа?) ....радиће да се оживотвори хисториска, позитивним законима, краљевинским присегама и санкцијама зајамчена цјелокупност, устав и уједедињење свих хрватских земаља....

Које су то „хрватске земље“, то свако зна. Ту је наравно и Босна и Херцеговина. И ово је донео један српски лист, који ако се не варамо, штампа се ћирилицом, без једне речи коментара. Значи, да је он с радом својих савезника потпуно солидаран. Јер ко ћути тај одобрава...

И „Србобран“ верује, да ће људи с оваким програмом испунити праведне српске захтеве и решити српско питање у краљевини Хрватској и Славонији! Али „Србобранове“ главешине, који су говорили у загребачком сабору приликом преноса кости Зрињског и Франкопана, као „хрватски патриоте“ ти се и не могу загрејати за српске народне идеале.

* * *

Они данас називају своје другове посланике српске народне радикалне странке „штатистима“ и „баластом“. Добро. Ако је то тако, они морају да буду радосни, да су се тога „баласта“ отресли. Али, друго је по среди Они виде, да сада примају целу одговорност пред српским народом Верујемо, да им је тешко Они су до сада написали о томе редом шест уводних чла-

---

што бадава само једе? По цео дан шушка он око своје колибе, он само једно премишља, како ће да одржи своју породицу и како ће лакше савладати свога најстрашнијег непријатеља — сурову природу севера.

У томе му помаже његов најбољи друг — јелен, без којега он не може да живи. Од коже овога прави он себи одело, а место конца шије он сувим жилама тога јелена, храни се опет јеленовим месом и то сировим, још онако крваво, свеже месо сече га — и једе. Мозак јелена је за Самоједа права посластица, и цела породица жудно гледа, коме ће мозак допасти. Ако је случајно гост ту, тада га Самојед почасти мозгом од јелена. Овако пировање около још не очишћена меса, Самоједи крвава лица и руку — све то изгледа путнику страшно, наличи му на трпезу дивљака и канибала. Али кад поближе упозна човек Самоједа, тада сасвим другачије суди о њему, јер заиста Самоједи имају и такових врлина, да би му могао позавидети и културни Европљанин.

Крађу не познају, туђа својина им је светиња; нађену ствар Самојед никада неће узети, него је оставља тамо где је. Реч држи чврсто, дугове враћа уредно. Отимачине и убијства такођер нема међу њима. Меко и добро срце његово види се и по томе, како пази своју децу. Никад их не туче, а јако их воли. Али у новије време утицај странаца и руска »водка« као да квари ове лепе врлине Самоједа.

Самоједа држе за Хришћанина, али какав је он Хришћанин? Хришћанску проповед нема где да чује, јер црква нема или су врло далеко. Децу не крсти, не венчава се, сарањују се без сваког обреда, тек кадгод, случајем каквим, доноси свећенику шаку земље са гроба да очита молитву.

На крају рећићемо још коју о Самоједу и његову јелену.

Самојед држи јелена за јединог свога хранитеља, узмите му јелена и он ће пропасти у тундри од глади, а то се неће збити међутим са ратаром, ако му узмете његово марвинче, он ће се опет некако знати наћи, даће своју земљу под најам а сам ће радити гдегод као слуга.

Домаћега јелена не можемо назвати питомом животињом у строгом смислу, јер он не да човеку прићи близу, не прима храну из човечје руке него пасе као дивље стадо. Зато кад их хоће да прежу, имају доста муке док их не ухвате. Вешт Самојед хвата их омчом. Мужжацима везују око врата какав тежи предмет, те тако и пасу, само да би их лакше ухватили. У хватању јелена особито помаже Самоједу његово псето. Оно не да да се јелени разбегну, својим лавежом држи их на окупу а непослушне уједа и за ногу. Псето је Самоједу поред јелена најбољи друг.

Јелен је врло издржљив на јелу, по цео дан може ништа не јести, а ипак зато вуче саонице по песку, по мочари и баруштинама. Ваљада тај безбрижан живот држи Самоједа у оном јадном крају. Ту у својој тундри, са псетом и јеленом осећа се он слободан. Ту је он сам свој господар.

С руског —вић.

нака. Без сумње још ће десетак. Из тих чланака се најбоље види морална одговорност једног кривца, који не зна шта говори. И најслабији психолог може да разуме у какав су ћор сокак доспели својом попустљивошћу.

Наравио, не остаје им сада друго до грдње и клевете. Наравно све у „дефанзиви“. Они се бране. А ко их напада? — Напада их њихова савест. Она их непрестано прогони, тако да већ изгубише главу. (Нису је никад ни имали. Пр. лаг.) Онаки ординарни стил и онако проституисање српске журналистике није се давно запамтило. Ми их, као добри Христијани морамо само жалити.

* * *

„Правда“. Нисмо се надали, да ће се „Србобран“ позвати а на орган г. Паје Маринковића. И то на онај лист, који је пре три месеца претио „Србобрану“ да ћути, јер доказаће „Србобрану“ зна већ шта. — „Србобран“ је одмах увукао рогове пред тим издајничким листом и сад када пише против нас, он је ауторитет. Нека се они слободно позивљу на „Правду“. Ми их у томе нећемо пречити. Само хоћемо да нагласимо, да је „Правда“ једини лист у Српству, који јавно оплакује и жали систем пошљедњег Обреновића у Србији и да овај лист служи свакоме само не српским интересима.

* * *

Бечи Пешта. Прилике и времена се мењају. Пре два месеца грдио је „Србобран“ све оне, који нису пристајали уз мађарску коалицију. Данас му је издајица онај ко не свира у његове дипле против Мађара. Како ће бити драги Боже, до три месеца? У чему ће се онда састојати издајство? Хоће ли бити издајице они, који држе с Бечом? Или они с Пештом? Или и тамо и овамо? Или нигдје?

Сумњамо, да ли је ово познато пакрачком Ганимеду, да би опет могао променити странку као рукавице. Ако не верује, нека прочита оно што је говорио Немац на скупштини хрватске странке права у Загребу о Србима, као и настојања славонске опозиције да се створи јединствена правашка странка против Срба.

Lector.

Политички преглед.

Хрватска и Славонија. Како из Загреба јављају бан Ракоцај ће за две недеље у Будимпешту да се са угарском владом посаветује о политици, коју ће водити у Хрватској и Славонији. — Хрватски лист „Новости“ а по њему и други загребачки, па и пештански лист ви донели су вест, како ће бан Ракоцај ускоро пасти. Њега напушта и сама мађарска влада, која хоће поново да са српско хрватском коалицијом створи споразум и с њоме ради. И како ће на основу тога бивши подбан Николић постати баном. Осим овога изнете су још и многе друге вести. Те су вести са званичне и полузваничне стране побијене. Министар Хрватске и Славоније изјавио је, како је пука неистина да је угарска влада по његову, Јосиповићеву, савету обишла бана, те без њега отпочела нове преговоре са хрватско-српском коалицијом. Исто је тако измишљотина и она вест хрватских коалиционих листова да аустријска влада мисли да именује једног југословенског министра, да тиме учини притисак на угарску владу при расправи поравнања. Нити се може говорити о новим повластицама ни о промени данашњег законског стања, већ само о одржању XXX зак. чл. из 1868 године. — До средине септембра (за две недеље дана) довршен ће бити банов програм, и тада ће тек влада Хрватске и Славоније отпочети преговоре, односно приступити да извађа свој политички програм. Све дотле се у данашњим замршеним приликама Хрватске и Славоније неће чинити ништа. Сазив сабора Хрватске и Славоније може се очекивати тек новембра.

Велецијењени господине уредниче!

Молим лијепо, ди би имали доброту из хуманитета у Ваш цјењени лист „Заставу“ дати мјеста самообрани овој.

„Србобран“ у своме 162. броју донио је биљешку под насловом „Цело село прешло у радикале“ у којој се између осталога каже, да сам ја као познати радикал (!) ишао у село Прокике и људе наговарао, да пређу у српску народну радикалну странку, јер да је — „епископ Михаило самосталац, да ће им он заиста сметати“, — да сједиште парохије из Лучана пређе у Прокике, што је давнашња жеља прокичана, — „а да су радикали на управи у саборском одбору, и да ће им они за то, што су прешли у радикале то за сигурно израдити“. Да „Србобранов“ извјештач није на тако увредљив начин уплео име Високопреосвештеног мога г. Епископа Михаила, жигосао га партизаном и пристрасним, ја се не би ни осврнуо на ту биљешку, него би преко ње, као и досадашњих нападаја „Србобранових“ индигнацијом прећутао, али у овоме случају морам дати ову:

ИЗЈАВУ.

После пада и разилаза бивше „народне странке“ нијесам ја ступио ни у једну политичну странку, које данас постоје у краљевини Хрватској и Славонији, него сам остао и данас стојим још изван свију странака; и по томе већ нијесам имао повода ни разлога ићи, нити сам ишао у село Прокике наговарати људе, да пређу у радикале, нијесам ма ни са једним човјеком из тога села говорио ни о преносу парохије из Лучана у Прокике, нити о каквом прелазу у српску народну радикалну странку; дакле нијесам ни имао прилике име г. епископа Михаила споменути ни у једноме — а најмање у горњему увредљивоме тону!

Па кад лични моји непријатељи својима денунцијацијама путем јавности не жацају се хтети опрнити мене пред Високопреосвештеним мојим епископом-дијецезаном г. Михаилом, онда како тек те прне душе дишу у тами — камо свјетлост божија не додире?! — Примите г. уредниче топлу хвалу моју и дубоко поштовање моје, којим се биљежим.

У Оточцу, 13. августа 1907.

Илија Матић,
окружни протопрезвитер.

Вести из места и са стране.

Српским досељеницима из Европе.

Амерички лист „Лесковац“ пише: Браћо радници! Вама, који сте напустили своје мило и драго огњиште, своју дечицу и супруге, браћу и сестре и све оне, који вам беху најдражији — вама ћу да проговорим неколико речи. Вама које није у Америку ваша обест или невољаштина отерала, већ љута невоља, посвећујем ове редове.

Када зло пређе све границе, онда потражимо себи нову домовину и дођемо преко мора — у Америку. Овде смо се надали да себи и својима зарадимо комадић леба и других неопходних потреба нужних за пристојан живот. А осим тога: надали смо се, да ћемо у овој „земљи слободе“ образовати се и спремити за будућу борбу радног народа. Па шта смо дочекали? Јесу ли се наше наде испуниле?...

Какво грдно разочарање!... У овој „новој домовини“ — радимо и кичмамо пет пута више, но у старом крају. До душе и зарадимо више но тамо, али: сувишак у заради не стоји у сразмери са сувишком у раду и напрезању. Осим тога: Онај сувишак нам одеру и отму разни наши агенти, па онда „босови“ и друга тевабија. И када погледате: наш материјални положај остао је исто онако бедан, као и у старој домовини, са тим додатком — што место да се мучимо и таворимо у својој постојбини, на своме огњишту, ми то чинимо у туђини... А то ваљда није никаква добит, ако није — штета!...

Још нешто, браћо! У овој земљи продају нас и наши (српски) и туђи агенти капиталистима. Ови — агенти и капиталисти — деле плодове нашега рада. Њима припада „лавовски део“ од плодова нашег напрезања и кичмања. Па и ону злехуду мрвицу, што нам добаце — морамо да делимо са разним под-агентима, „босовима“ салонерима и другим готованима. Осим тога: нас употребљавају као оружје да убију будућност наших американских другова-радника! Из наших се редова регрутују штрајколомци.

Порта и патријаршија.

Порта је од патријаршије тражила, да опозове једног маћедонског епископа, јер дражи Грке против Куцовлаха. Патријаршиски синод ово схвећа као злостављање, и намеран је затворити патријаршију, ако би га Порта и даље нападала.

Исељавање у Америку.

Од јуна 1905. до јуна 1906. иселило се у Сев. Америку 1,100.735 душа, а до краја јуна 1907. г. 1,285.349 људи.

Порез на момаштво.

У Аргентинији (Америка) мора сваки момак, кад наврши двадесет година, плаћати 25 круна годишње пореза, ако се не ожени. И то до завршетка тридесете године. Доцније од тридесете 50 круна, од педесете до седамдесете 120 круна. То исто вреди и за удовце, кад пређу три године од како су удовци. Ипак изгледа, да је и овој држави терет куд-икамо мањи од издатака на тоалету! Сироти мушкарци!

Уништени избори.

Босанска влада уништила је опћинске изборе града Мостара. Протест против избора уложили су неколицина католика и странаца. Сав је изглед, да то поништење и опет не ће моћи спасти ову мањину. У већини су муслимани и православни, који чине опозицију, а њима ће се, ако дође до нових избора, придружити и остали, који се до сад нису мешали у изборе.

Највећи пчелињак на свету.

Највећи пчелињак на свету има неки Џопс из села Бетона у Канади. Има до 700 кошница са 20 милијона пчела, оне му доносе годишње 35—40 хиљада килограма меда (350—400 центи), а то је у новцу годишњи приход од својих 50 хиљада круна.

Нова врста револуционараца у Русији.

Кад кога убију у Русији, цео свет мисли, да је то учињено из чисто револуционарних побуда, које иду за друштвеним преображајем у Русији. А сад се то и друкчије тумачи, наиме да се тим убиствима дође до упражњених чиновничких места. Недавно је шеф закавкаских жељезница издао ову заповест: „У првој половини ове године умрло је насилном смрћу 30 чиновника транскавкаских жељезница, међу њима 10 виших. Обично се држи, да су ти злочини извршени по пресуди борбене команде револуционарне организације, али има разлога сумњи, да је већи део тих злочина руковођен жељом, да се створи упражњено место у служби. Да такви гадни злочини не би имали жељеног успеха, нашао сам за потребно, да упражњена места свију жељезничких чиновника, који су умрли насилном смрћу, не попуњавам чиновницима транскавкаских жељезница, већ чиновницима са жељезница европске Русије.“

Брзојави „Застави“

Стигли 17. августа.

Велика несрећа.

Отава. На реци се срушио мост. Број мртвих како се тврди износи две стотине.

Самоубиство.

Будимпешта. Кечкеметски сресни судац Ђула Варади дошао је овамо у намери да се убије. Пројурио је себи куглу кроз груди, однесен је у болницу, живот му је у опасности. Узрок самоубиству су дугови.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

НОВИ САД, 17. августа 1907. године.

Пшеница прве каквоће 22 к. — до — к. 60 п.	
Пшеница нова 21 к. 60 п. до 21 к. 80 п.	
Пшеница средња 21 к. 20 п. до 21 к. 40 пот.	
Пшеница лакша 21 к. — п. до — к. — пот.	
Наполица нова 20 к. — п. до — кр. — пот.	
Јечам 13 круна 40 пот. до 13 кр. 60 пот.	
Зоб нова 15 кр. 40 пот. до 15 кр. 60 пот.	
Кукуруз у зрну н. 13 кр. 60 п. до 13 кр. 80 п.	
Кукуруз у клипу н. 8 кр. 40 п. до 9 кр. — п.	
Маст 140 кр. — п. до — кр. — пот.	
Сланина 140 кр. — пот. до — кр. — п.	
Сланина пољена 140 кр. — п. до — кр. —	
Свињи угојени тешки 98 до 100 пот.	
Свињи средњи . . . 94 до 96 пот.	
Свињи лаки . . . 88 до 92 пот.	
Теоци 80—90 по кили.	
Јагњци 16—32 пар	
Овци ——— „	

ДР. ЂУРА ТРИФКОВИЋ

болнички примарни лечник

отпутовао је из Новог Сада на 6 недеља.

1103 1—3

У ПАЖЊУ! Само „TEMPELQUELLE“ и „STYRIAQUELLE“ јесу као рођички киселаци законом заштићени! — Све друге производе, који носе име Tempelquelle“ или „Styriaquelle“ а фа лишно као „Rohitscher“ у промет долазе, треба одбити.

Landschaftliche Brunnenverwaltung
952 3—3 *Rohitsch-Sauerbrunn.*

Мали виноград

у каменичком атару ¼ сата од „штифта“ про аје се одма са родом или после бербе.

Марко Нешић,
Св.-Јовановска пијаца бр. 4.
1101 1—2 **Нови Сад**

ГВОЖЂАРСКА И ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

Јов. Костића

у Митровици

треба добра ПОМОЋНИКА, вична нарочито гвожђарској струци. — Ступање одма или 15. септембра

П. Н. О. Г. 1102 1—3

Др. ДУШАН ШПИРТА

зубар

● у НОВОМ САДУ ●

ординира од сад у хлебарској улици бр. 15. 1094 1—2

Бр. 139/907.

Објава.

Управни одбор за заједничко руковање општинским ритским земљама у тителском и жабаљском срезу јавља, да ће на јавној лицитацији од дана лицитације до 1. септембра 1908. за готов новац под закуп издавати орању земљу у парцелама по два јутра.

673	јутра	у чурушком делу рита	I	залив
79	«	« надањском « «	I.	«
410	«	« болдогасонфалвам.	I.	«
785	«	« жабаљском делу рита	I.	«
479	«	« шајкашђерђеском	III.	«
222	«	« шајкашсентиванском међурит у		
110	«	« можорском делу рита	III.	«
208	«	« тителском « «	IV	«
85	«	« шајкашлочком д. «	IV.	«
169	«	« тендерешком међурит у		
166	«	« дунагардоњском «	IV.	«
261	«	« фелшеваболском «	VI	«
444	«	« каћском «	VI.	«

Лицитација почеће се на лицу места 9 ог септембра 1907. свагда у 8 сати ујутру, и то:

у I. заливу у чурушком риту
у I. « « жабаљском «
у III. « « шајкашђерђеском «
у IV. « « тителском «
у VI. « « каћском « и непрекидно траје, док се земља у дотичном заливу не прода.

П. т. лицитанти позивају се у одређено време на лице места.

Месне власти умољавају се, да ову објаву за времена обнародују.

У Тителу, 23. августа 1907.

Др. Турски с. р.,
1092 1—1 председник.

Потписани тражи место **ДОПИСНИКА** било **у српском или хрватском језику**, те било код **којег уреда или тврдке.**

Службе наступ могућ је одмах, а плаћа према погодби.

1098 1—1 **Фрањо Малетић,**
Петроварадин.

Позив.

Чланови **Кредитне Задруге у Чуругу** позивају се, да изволе доћи у

ГЛАВНУ ВАНРЕДНУ

скупштинску седницу

која ће бити на Малу Госпојину 21. (8) септембра 1907. у Чуругу у средишној школи у 2 сата после подне.

Предмети:

1. Оверење присутних чланова.
2. Предлог управе за престајање задруге као такове и за претварање исте у деоничарско друштво.
3. Избор два члана за оверење записника.
4. Предлози.

Чуруг, 29. августа 1907.

1100 1—1 УПРАВА.

Велештованом грађанству **Ирига и ок лине** учтиво јављам, да сам моју многогодишњу лечничку праксу из Инђије због породичних разлога у Ириг пренео у кућу м. п. мога таста пок. госп. **Стеве Дамјановића**; и да осим других болесника

нарочито очне болеснике

примам како за лечење тако исто и за сваку очну операцију.

Сиротињу лечим бесплатно.

Болеснике примам дневно од 10—12 сати пре подне.

ИРИГ, 1. септембра 1907. 1091 1—3

Др. Ђурица Живковић,
приватни лечник.

У ЖИВОТУ НИКАДА ВИШЕ!

600 комада само фор. 1·95

1 красни позлаћени сат са ланцем тачно идући, са 3-годишњим јамством, 1 модерна свилена кравата за господу, 3 ком. ФФ цепних рубаца, 1 красни прстен са каменом, 1 красна кожната новчарка, 1 красно џепно зрцало, 1 пар дугмета за манжете, 3 дугмета за кошуљу 8% дубле злато са патентним запором, 1 прима писаћа справа од никла, 10 комада лепих уметничких разгледница, 1 елегантан париски брош за госпође (новост), 1 пар наушница са Симили бриљанти врло красно, 3 шаљива предмета, велика забава за младо и старо, 20 важних предмета за кореспонденцију и још 500 комада разних предмета, врло потребна у кући. Све скупа са сатом, који је сам тај новац вредан, стоји само фор. 1·95. Разашиље се уз поузеће или унапред послани новац бечка централка тврдка за разашиљање.

P. LUST, Krakau No 497.

NB. За предмете који се не свиђају враћамо новце.
1087 1—1

ВИНСКА БУРАД

СТАРА И НОВА

у величини од

● 6 до 40 ХЕКТОЛИТАРА ●

могу се јефтино добити код

995 4—6 **Браће Шварца**
дрварска радња
Нови Сад рибља пијаца бр. 12

Част нам је поштовану публику Новога Сада и околине известити, да смо у

НОВОЈ ВИНКЛЕ-овој ПАЛАТИ

(пивари) **на главној пијаци** отворили

помодно-мануфактурну

и платнарску трговину

под фирмом

Пантић и Ђорђевић

код „Белог Лафа“.

Наша дугогодишња трговачка пракса као и наше познанство, која смо у току свога дугогодишњега рада у првим овдашњим трговинама себи прибавили, дало нам је прилике, да укус и потребе поштоване публике проучимо, те смо према томе своју радњу на најсолиднијем темељу а са

умереним и утврђеним ценама

удесили. — Надајући се, да ће вас п. публика у нашем предузећу својом наклоношћу предусрести, јесмо са одличним поштовањем

916 6—10 **ПАНТИЋ и ЂОРЂЕВИЋ.**

НАЈВЕЋА

издавачка књижарница школских књига

МИЛАВА ИВКОВИЋА

Нови Сад (Ujvidék). 1097 1—15

На школским књигама даје

НАЈВЕЋИ РАБАТ.

Препоручује своје велико стовариште на мало и на велико (en gros).

Канцеларијског и концепт-папира, оловака, пера, радир гуме, мастила најбоље каквоће, сунђера, писаљака, таблица, прописева са најновијим сликама и текстом, цртанке по најновијој наредби, и све остале приборе за школе и канцеларије.

СВЕ ПО ЈЕФТИНОЈ ЦЕНИ НЕГО ИГДЕ

Послуга брза и тачна.

Списак школских књига и канцеларијског прибора шаљем бадава.

ОСНОВАНА 1875.

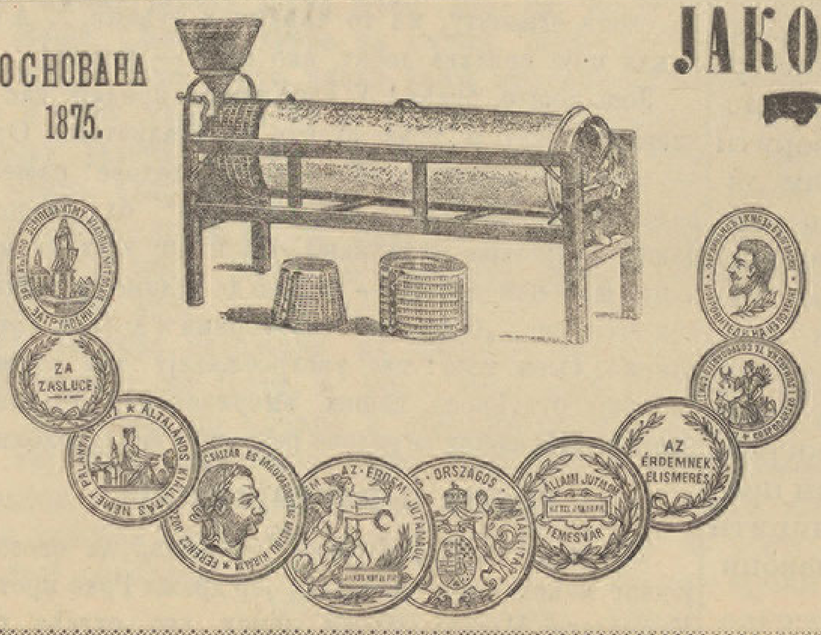

ЈАКОВА ХЕЦЕЛА СИНОВИ,

НОВИ ШОВЕ (Бачка)

произвађачи тријера.

Овај **чистач (Тријер)** *чисти пшеницу од јечма, зоби, кукоља и граорице*, а нарочито од *сваковрсног дивљег семења*, било ово већег или мањег зрна.

На захтев шаљемо наш ценовник свакоме бесплатно.

Jakob Hetzel's Söhne
948 5—10 **(Uj-Sove Bácska).**

Српска штампарија драOssовара Малетића у Новом Саду.